

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

NATUUR
LANDBOUW
ENERGIE
ECONOMIE

DOE EN DENK MEE MET DE NIEUWE NOTA RUIMTE

WONEN
LEEFBAARHEID
PARTICIPATIE
SAMEN

Inhoudsopgave

Inleiding		**5**
1	**Wat is nieuw?**	**6**
2	**Waarom participatie?**	**7**
2.1	Fysieke leefomgeving is van en voor iedereen	7
2.2	Participatiedoel	7
2.3	Doelgroepen	8
3	**Waarin participeren?**	**10**
3.1	Wat de nieuwe Nota Ruimte toevoegt	10
3.2	Twee fasen	10
3.3	Resultaat	10
4	**Hoe en wanneer participeren?**	**11**
4.1	Niveaus van participeren	11
4.2	Wettelijke participatiemomenten	11
4.2.1	Terinzagelegging Notitie Reikwijdte en Detailniveau	11
4.2.2	Terinzagelegging ontwerp Nota Ruimte en plan milieueffectrapportage	12
4.3	Niet-wettelijke participatiemomenten	13
4.3.1	Burgerperspectief en jongerenperspectief	13
4.3.2	‘Op de stoel van de minister’	13
4.3.3	Roadshow	13
4.3.4	Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving	14
4.3.5	Informatiebijeenkomsten per provincie / regio	14
4.3.6	Webinars	14
5	**Hoe op de hoogte blijven?**	**15**
Bijlage		**16**
Bijlage 1	Samenhangende trajecten	16

Inleiding

We werken hard aan een nieuwe Nota Ruimte. In het Coalitieakkoord heeft het kabinet afgesproken om de Nationale Omgevingsvisie (NOVI, 2020) aan te scherpen. Deze aangescherpte NOVI wordt de nieuwe Nota Ruimte. Die zal antwoorden moeten geven op de vraag hoe we met de schaarse ruimte omgaan en tegelijkertijd onze ambities waarmaken. Hierbij kijken we vooruit naar 2030, 2050 en naar 2100.

We staan voor grote opgaven. Hoe geven we met elkaar vorm en richting aan de invloed van klimaatverandering, de transitie van de landbouw en versterking van onze natuur, de draagkracht van ons water- en bodemsysteem, de energietransitie, een toekomstbestendige economie en de forse woningbouwopgave? Deze opgaven staan niet op zichzelf maar zijn sterk afhankelijk van elkaar. Zij doen allemaal een beroep op dezelfde schaarse ruimte. De kracht van de nieuwe Nota Ruimte is nu dat wij ze in samenhang zien.

De aanpak van de opgaven heeft ingrijpende gevolgen voor de manier waarop we onze ruimte ordenen, gebruiken en beheren. We zullen keuzes moeten maken, slimme combinaties bedenken en innovaties stimuleren. Zo'n aanpak maakt een nationale regie op de ruimtelijke ordening nodig. Aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en voor draagvlak is hierbij cruciaal. We mogen problemen niet doorschuiven naar toekomstige generaties. Waar we naartoe gaan is een Nederland dat toekomstbestendig is, maar ook een Nederland waarmee mensen zich kunnen identificeren en waar zij zich thuis voelen.

Een goede fysieke leefomgeving gaat alle inwoners, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en bedrijven van Nederland aan. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties nodigt daarom iedereen van harte uit mee te denken over de plannen voor de toekomst. De uiteindelijke keuzes moeten begrijpelijk en duidelijk zijn. Want zij raken iedereen. Wij vinden het daarom belangrijk dat iedereen een bijdrage kan leveren aan het opstellen van de nieuwe Nota Ruimte. In dit participatieplan leest u hoe u kunt meedenken en eraan kunt bijdragen.

Leeswijzer
In dit participatieplan leest u hoe u betrokken kunt zijn bij het opstellen van de Nota Ruimte. In hoofdstuk 1 beantwoorden we de vraag wat nieuw is aan de nieuwe Nota Ruimte. Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 2 wat wij verstaan onder participeren en waarom het belangrijk en nodig is. In hoofdstuk 3 leest u waarin u kunt participeren. Hoofdstuk 4 legt de niveaus en de verschillende momenten van participatie uit. Tot slot leest u in hoofdstuk 5 hoe u op de hoogte kunt blijven.

1 Wat is nieuw?

De Nota Ruimte brengt alle ruimtelijke vraagstukken samen: water, natuur, landbouw, energie, mobiliteit, economie, kennis, wonen, cultureel erfgoed, defensie en milieu. Zij maakt integrale afwegingen. Dat betekent een dubbele koerswijziging vanuit het Rijk ten opzichte van de afgelopen dertig jaar: we zetten in op een evenwichtige ontwikkeling van het land, van héél Nederland. Daarbij is een stevige regierol van het Rijk weggelegd in de ruimtelijke ordening.

De nieuwe Nota Ruimte is een nationale omgevingsvisie zoals bedoeld onder de Omgevingswet. Participatie is een belangrijke drager onder de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking treedt. Deze wet bundelt alle wetten voor de leefomgeving. Ook vraagt de Omgevingswet om een nieuwe manier van samenwerken. Een andere manier van werken, die wensen uit de samenleving begeleidt en uitgaat van samenwerking met alle betrokken partijen. De samenwerking om te komen tot de Nota Ruimte moet bovendien achteraf gemotiveerd worden.

Dat is al een van de antwoorden op de vraag die we stellen in het volgende hoofdstuk: ***waarom participatie?***

2 Waarom participatie?

Participatie betekent dat we belanghebbenden, inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven, betrekken bij het maken van plannen. Als zij meedenken, verrijkt dat de plannen van de overheid. Door tijdens het traject voortdurend in gesprek te zijn met de partijen komen alle voors en tegens van de keuzes die we moeten maken, vroeg op tafel. Ook de verschillende belangen worden helder door met elkaar in gesprek te gaan. Participatie vergroot daardoor ook het begrip en de acceptatie voor de plannen.

2.1 Fysieke leefomgeving is van en voor iedereen

Waarom moet ik mij bezighouden met ruimtelijke ordening vraagt u zich misschien af. Speelt het een rol in mijn dagelijkse leven? Bedenk dat de plaatsen waar u woont, werkt en recreëert door de eeuwen heen onderwerp zijn geweest van de ruimtelijke ordening. Nederland maken we met elkaar. In steden, dorpen en polders, zelfs in natuurgebieden is de ordenende menselijk hand zichtbaar. Waar leggen we nieuwe woonwijken aan en waar ontwikkelen we bedrijventerreinen? Gebruiken we 'dat stuk grond' voor de productie van voedsel of bloemen, of toch voor de aanleg van windparken? Misschien kunnen we 'op dat stuk grond' dingen wel met elkaar combineren. Hoe wegen we de belangen van al die verschillende gebruikers ten opzichte van elkaar?

Het is niet slechts één partij die bepaalt wat er met de fysieke leefomgeving gebeurt. Tenslotte maken we Nederland met elkaar. Daarom - en om alle vragen die voorliggen te kunnen beantwoorden - stellen we de Nota Ruimte op samen met andere ministeries en medeoverheden (gemeenten, waterschappen, provincies), (koepelorganisaties vanuit) het bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, bewonersorganisaties en inwoners. Iedereen kan en mag een bijdrage leveren. Ook u.

Dát is participeren: belanghebbenden, u, betrekken bij het maken van plannen. In dit participatieplan beschrijven we in grote lijnen hoe we dat willen doen. En zo samen de Nota Ruimte ontwikkelen.

2.2 Participatiedoel

We willen de kracht van de regio's benutten en we bieden daarmee een perspectief voor heel Nederland. Daarvoor moeten we scherp in beeld krijgen wat er speelt in verschillende regio's. Wat de kansen zijn en waar de kracht ligt. Participatie helpt daarbij.

Ons participatiedoel: de kwaliteit van de Nota Ruimte verbeteren door zowel lokale kennis uit de samenleving, als kennis van heel Nederland vroegtijdig aan te boren en tot nieuwe inzichten te komen. Want de samenleving is de expert als het gaat om zaken die spelen in de eigen omgeving. U kijkt vanuit uw eigen perspectief. Door al deze verschillende perspectieven, meningen en overwegingen samen te voegen ontstaan inzichten die (andere) experts niet zien.

2.3 Doelgroepen

Welke ideeën heeft 'Nederland' over ruimtelijke ordening, die we kunnen ophalen voor de Nota Ruimte? Ook om daar achter te komen zetten we participatie in, op verschillende manieren en met verschillende doelgroepen.

- ***Inwoners***
  Ruimtelijke ordening raakt iedereen, om te beginnen de inwoners van ons land. Om perspectieven bij hen op te halen, betrekken we een groep mensen die een afspiegeling vormt van de samenleving. Daarnaast informeren we een diverse en brede groep mensen over de Nota Ruimte en verzamelen ideeën bij een aantal evenementen en festivals.

- ***Maatschappelijke organisaties***
  Maatschappelijke organisaties zetten zich in voor de publieke zaak en hebben relevante kennis die we in de Nota Ruimte kunnen gebruiken. We betrekken diverse maatschappelijke organisaties die relevant zijn voor het leefomgevingsbeleid, om zo hun kennis mee te kunnen nemen.

- ***Bedrijven***
  Bedrijven zijn een belangrijke speler als het gaat om de concretisering van de plannen uit de Nota Ruimte. Door partijen uit het bedrijfsleven zoals VNO NCW te betrekken bij het proces, benutten we ook de kennis uit de praktijk.

- ***Overheden***
  Provincies, gemeenten en waterschappen kennen de lokale context het beste en kunnen aangeven wat de Nota Ruimte betekent op lokaal niveau. Zij hebben hierbij verschillende rollen. Allereerst hebben zij een verantwoordelijkheid richting inwoners: zij vertegenwoordigen hen. Daarnaast hebben ze hun eigen, bestuurlijke, verantwoordelijkheid in het interbestuurlijk overleg. En als uitvoerder en handhaver van het ruimtelijke beleid hebben ze hun taken en verantwoordelijkheden bij de inrichting van de fysieke leefomgeving.
  We betrekken deze medeoverheden nauw bij het proces via intensief overleg met (de koepelorganisaties van) provincies, gemeenten en waterschappen. We sluiten hiervoor onder andere aan bij de overleggen in het kader van het programma NOVEX. Zo zullen de keuzes in de Nota Ruimte de lokale uitdagingen volgen.

Naar een nieuwe Nota Ruimte

Doe en denk mee

Terinzagelegging Notitie Reikwijdte en Detailniveau

‘Op de stoel van de minister’

Informatiebijeenkomsten per provincie / regio

Ontwerp Nota Ruimte

Tot ontwerp Nota Ruimte

Van ontwerp Nota Ruimte tot definitieve Nota Ruimte

Burgerperspectief en jongerenperspectief

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving

Terinzagelegging ontwerp Nota Ruimte en plan milieueffectrapportage

Webinars
Met de Nota Ruimte het land in Roadshow

3 Waarin participeren?

Participatie, deelnemen en meedenken, kan op veel verschillende manieren en onderwerpen gebeuren. Het is belangrijk dat u vooraf goed weet waarin en wanneer u als belanghebbende partij kunt participeren. Zo weet u wat u kunt verwachten en wat er met de resultaten wordt gedaan.

3.1 Wat de nieuwe Nota Ruimte toevoegt

We beginnen niet bij nul. Op basis van de huidige NOVI komen we in diverse nationale programma's en in de programma's NOVEX en Mooi Nederland tot keuzes met ruimtelijke kwaliteit. De structurerende keuzes uit deze nationale programma's landen in samenhang in de Nota Ruimte (zie bijlage 1). Participatie heeft op die onderwerpen vaak binnen het programma dan ook al plaatsgevonden, of staat voor de komende tijd gepland. Dat gaan we niet over doen. We laten belanghebbenden participeren in wat de Nota Ruimte hieraan toevoegt, namelijk de integrale afweging tussen al deze ruimtelijke activiteiten.

De programma's die onderdeel zullen worden van de Nota Ruimte doorlopen hun eigen participatiemomenten. Deze zijn zowel gebieds- als themagericht. Ook de inbreng van de mede-overheden zoals gemeenten en de ontwerpwereld halen we via deze trajecten op, om de uitkomsten te gebruiken voor de Nota Ruimte.

3.2 Twee fasen

We knippen het proces om te komen tot de Nota Ruimte op in twee fasen. Bij iedere fase past een bepaalde vorm van participatie. In het volgende hoofdstuk komen we hierop terug.

Fase 1 | Tot ontwerp Nota Ruimte

- In deze fase wordt de inhoudelijke richting voor de Nota Ruimte verder uitgewerkt zoals beschreven in de Contourennotitie (september 2023).
- De ontwerp Nota Ruimte maakt keuzes voor de ontwikkeling van ons land richting 2030, gebaseerd op de nationale programma's en het provinciale NOVEX-proces.
- De ontwerp Nota Ruimte doet richtinggevende uitspraken voor de periode tot 2050, voortbouwend op structurerende keuzes uit de nationale programma's en NOVEX.
- De ontwerp Nota Ruimte geeft een doorkijk naar de periode tot 2100 voor structurerende thema's als water en bodem en het energiesysteem.

Fase 2 | Van ontwerp Nota Ruimte tot definitieve Nota Ruimte

- In de definitieve Nota Ruimte vindt u dezelfde inhoudelijke onderwerpen als in de ontwerp Nota Ruimte.
  Voor de definitieve Nota Ruimte werken wij ze uit in een nationale ruimtelijke hoofdstructuur, een beleidsagenda en doorwerking door middel van nationale programma's, inzet wettelijk instrumentarium en samenwerking.
- De definitieve Nota Ruimte volgt na de terinzagelegging van het ontwerp. Wij betrekken de ontvangen zienswijzen ten slotte bij het opstellen van de definitieve Nota Ruimte.

3.3 Resultaat

Over de participatie wordt bij de vaststelling van de Nota Ruimte een motiveringsdocument opgesteld. Daarin staat op welke manier belanghebbenden hebben geparticipeerd, welke partijen betrokken waren en wat er met de inbreng is gedaan.

De Nota Ruimte en het bijbehorend kaartmateriaal worden openbaar beschikbaar gesteld en ook gepubliceerd in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Zo is de Nota Ruimte uiteindelijk voor iedereen toegankelijk via het Omgevingsloket.

4 Hoe en wanneer participeren?

De participatiemomenten die we organiseren, staan in het teken van de samenhang en de dwarsverbanden tussen de verschillende opgaven. Als het nodig is, organiseren we extra, gerichte activiteiten om de inbreng van bepaalde partijen op te halen. In het participatieproces zijn wettelijke en niet-wettelijke participatiemomenten.

4.1 Niveaus van participeren

Er zijn meerdere niveaus van participatie. Voor dit participatieproces zijn dat samenwerken/adviseren, consulteren, en communiceren/informeren. Het niveau geeft aan hoeveel invloed doelgroepen hebben op de planvorming om te komen tot een nieuwe Nota Ruimte. Afhankelijk van de fase van het project en de doelgroep kiezen we voor een participatieniveau of een combinatie van niveaus.

Participatieniveaus

- ***Samenwerken/adviseren***
  Dit is gezamenlijke planvorming om te komen tot de Nota Ruimte: in gesprek met doelgroepen over de inhoud van de Nota Ruimte. We benutten kennis, inzichten en ideeën van de doelgroepen. De uitkomsten van deze gesprekken worden betrokken bij de totstandkoming van de Nota Ruimte.
- ***Consulteren***
  Dit is een formele dialoog of formele inspraakperiode. Wij raadplegen doelgroepen over de conceptversie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en de ontwerp Nota Ruimte.
- ***Communiceren/informeren***
  Op dit niveau informeren we doelgroepen over de planvorming om te komen tot de Nota Ruimte.

4.2 Wettelijke participatiemomenten

De wettelijke participatiemomenten hebben betrekking op de ‘terinzagelegging c.q. zienswijzenprocedure’. Iedereen krijgt dan zes weken lang de gelegenheid om te reageren met vragen, opmerkingen en/of suggesties op de voorliggende documenten. In een zogeheten kennisgeving wordt de start van de terinzagelegging bekendgemaakt. Daarnaast leggen wij de documenten ook voor aan de wettelijke adviseurs, de relevante bestuursorganen van de ons omliggende landen en de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.).

4.2.1 | Terinzagelegging Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Doelgroep	Inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en medeoverheden
Participatieniveau	Consulteren
Fase	Tot ontwerp Nota Ruimte

Ter ondersteuning van de besluitvorming over de Nota Ruimte stellen we een plan milieueffectrapportage (planMER) op. Daarin staan de gevolgen van een Nota Ruimte voor onze leefomgeving en het milieu beschreven. We maken hierbij gebruik van het zogeheten ‘Rad van de Leefomgeving’.
De eerste stap om te komen tot een planMER zetten we met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). In deze NRD leest u welke onderwerpen (reikwijdte) het planMER onderzoekt en met welke diepgang (detailniveau).

De ter inzagelegging van de concept NRD heeft plaatsgevonden van donderdag 8 juni tot en met woensdag 19 juli 2023[1]. De kennisgeving hierover is gepubliceerd in de Staatscourant[2] en de Volkskrant. Met de 'digitale banner' is de terinzagelegging extra onder de aandacht gebracht.

Conform artikel 7.8 van de Wet milieubeheer hebben we de wettelijke adviseurs en bestuursorganen geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER. De overheden van de ons omringende landen (Verenigd Koninkrijk, België, Frankrijk, Denemarken en Duitsland) hebben wij met een brief laten weten dat wij het voornemen hebben om een Nota Ruimte op te stellen (artikel 7.9 Wet milieubeheer). De Commissie m.e.r. heeft over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER advies uitgebracht[3].

In totaal zijn ruim 30 zienswijzen ingediend. Waar dat aan de orde was, zijn de reacties betrokken bij het opstellen van de definitieve NRD. De overige reacties betrekken we bij het opstellen van de ontwerp Nota Ruimte.

De nadere informatie over de terinzagelegging van de NRD kunt u terugvinden op www.platformparticipatie.nl/notaruimte.

4.2.2 | Terinzagelegging ontwerp Nota Ruimte en plan milieueffectrapportage

Doelgroep	Inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en medeoverheden
Participatieniveau	Consulteren
Fase	Van ontwerp Nota Ruimte tot Nota Ruimte

De ontwerp Nota Ruimte wordt ter inzage gelegd, samen met het concept planMER. De terinzagelegging duurt in ieder geval zes weken. Na deze periode bekijken we alle zienswijzen die we hebben ontvangen. De indieners krijgen na vaststelling van de nieuwe Nota Ruimte een reactie in een Nota van Antwoord. Deze wordt gelijktijdig met de definitieve Nota Ruimte gepubliceerd.

De start van de terinzagelegging van de ontwerp Nota Ruimte en het concept planMER maken wij bekend met een kennisgeving in onder meer de Staatscourant, een landelijke krant en enkele regionale kranten. De kennisgeving, nadere informatie over de terinzagelegging en de mogelijkheid om te reageren op de documenten kunt u vinden op www.platformparticipatie.nl/notaruimte.

1 Kamerstuk vergaderjaar 2022-2023, 34 682, nr. 162
2 Staatscourant 2023 nr. 15495
3 Commissie voor de milieueffectrapportage, projectnummer 3749

4.3 Niet-wettelijke participatiemomenten

De niet-wettelijke participatiemomenten organiseren we om de kennis en ideeën uit de samenleving te kunnen gebruiken bij het opstellen van de nieuwe Nota Ruimte. Het zijn ook momenten om onze ideeën te toetsen. Een goede fysieke leefomgeving raakt tenslotte iedereen en speelt overal een rol. We geven dat op verschillende manieren vorm.

4.3.1 | Burgerperspectief en jongerenperspectief

Doelgroep	Inwoners
Participatieniveau	Samenwerken/adviseren
Fase	Tot ontwerp Nota Ruimte

In de beleidsvorming rond de leefomgeving is het belangrijk om het perspectief van burgers goed te kennen en mee te nemen in het beleid. Daarom organiseren we het burger- en jongeren-perspectief. Dit houdt in dat we een groep inwoners, die samen een afspiegeling zijn van de bevolking en die geen professionele relatie hebben met het Rijk, bevragen en met hen in gesprek gaan over de Nota Ruimte.

Deze vorm van participatie is een vervolg op wat in de NOVI is afgesproken. Bij de totstandkoming van de NOVI in 2020 is een representatief onderzoek gedaan naar het perspectief van burgers op de hoofdopgaven, de bereidheid zelf bij te dragen en verwachtingen ten aanzien van andere partijen. Er zijn destijds een burgerperspectief[4] en een jongerenperspectief[5] opgesteld.

Toen is ook afgesproken om het burgerperspectief één keer in de vier jaar te herhalen. Dat doen we in 2023: we gaan opnieuw met burgers en ook met jongeren in gesprek en bevragen hen, zodat we de uitkomsten mee kunnen nemen bij het opstellen van de Nota Ruimte. We zien hiermee ook of er veranderingen zijn ten opzichte van het burger- en jongerenperspectief uit 2020: hoe kijken burgers, en specifiek jongeren, nu aan tegen al wat speelt rond de huidige fysieke leefomgeving, de dilemma's waar we voor staan? En hoe ervaren zij het handelen van de overheid daarbij?

4 Motivaction International BV, Burgerperspectieven voor de NOVI & Burgerdialogen, inbreng voor de NOVI, augustus 2018 resp. januari 2019

5 Het Groene Brein, Combineren, Concentreren & Concurreren - Een jongerenperspectief op de Nationale Omgevingsvisie, juni 2018

4.3.2 | 'Op de stoel van de minister'

Doelgroep	Inwoners
Participatieniveau	Samenwerken/adviseren
Fase	Tot ontwerp Nota Ruimte

Aanvullend op het burger- en jongerenperspectief willen we (op een laagdrempelige manier) iedereen uitnodigen om 'op de stoel van de minister' te gaan zitten. In een online omgeving krijgt u onder andere te zien welke keuzes de minister voor de nieuwe Nota Ruimte moet maken en wat uit elke keuze voortvloeit. We geven ook een overzicht van de voor- en nadelen van het beleidsmatig en juridisch instrumentarium waartussen de minister kan kiezen en de beperkingen die er zijn (bijv. beperkte bevoegdheden of een verplichtend doel). Daarna stellen we u de vraag wat ú zou kiezen als u bestuurder was, met een toelichting van uw keuze. Dat levert ons een scherp beeld op van voorkeuren en overwegingen. De methode die we gebruiken is de 'participatieve waarde evaluatie'.

4.3.3 | Roadshow

Doelgroep	Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven
Participatieniveau	Samenwerken/adviseren en communiceren/informeren
Fase	– Tot ontwerp Nota Ruimte – Van ontwerp Nota Ruimte tot definitieve Nota Ruimte

We gaan het land in, onder andere naar een aantal evenementen en/of festivals. Daar vragen we de aanwezigen om aan te geven wat zij belangrijk vinden voor hun fysieke leefomgeving.
Ook organiseren we een aantal maatschappelijke debatten over de belangrijkste punten uit de Nota Ruimte. Zo willen we iedereen die geïnteresseerd is de kans geven om mee te denken over de verschillende onderwerpen van de Nota Ruimte.
De precieze invulling werken we nog nader uit.

4.3.4 | Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving

Doelgroep	Maatschappelijke organisaties en bedrijven
Participatieniveau	Samenwerken/adviseren en communiceren/informeren
Fase	Tot ontwerp Nota Ruimte

We zetten het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL) in om maatschappelijke organisaties en bedrijven te betrekken. Het OFL is een platform dat de interactie vormgeeft tussen Rijksoverheid en samenleving op het gebied van grote maatschappelijke vraagstukken in de fysieke leefomgeving (www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl).

De inzet hierbij is om meerdere en verschillende belanghebbenden aan tafel te hebben. Voor de bijeenkomsten nodigen we in ieder geval de partijen uit die bij het OFL zijn aangesloten. Op basis van de uitkomsten van het overleg stelt het OFL een advies op voor de minister.

4.3.5 | Informatiebijeenkomsten per provincie / regio

Doelgroep	Inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden
Participatieniveau	Communiceren/informeren
Fase	Van ontwerp Nota Ruimte tot definitieve Nota Ruimte

In de periode van de formele terinzagelegging van de ontwerp Nota Ruimte organiseren we informatiebijeenkomsten om een breed publiek van geïnteresseerden te informeren over de hoofdlijnen van de ontwerp Nota Ruimte. De precieze invulling werken we nog nader uit.

4.3.6 | Webinars

Doelgroep	Inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, overheden
Participatieniveau	Communiceren/informeren
Fase	– Tot ontwerp Nota Ruimte – Van ontwerp Nota Ruimte tot definitieve Nota Ruimte

In de periode van de formele terinzagelegging van de NRD hebben we op 29 juni 2023 een webinar georganiseerd. Tijdens dit webinar zijn de deelnemers geïnformeerd over de aanpak van en het traject om te komen tot de Nota Ruimte en over de samenhang met de programma's NOVEX, Mooi Nederland en de nationale programma's. U kunt het webinar terugkijken op www.denationaleomgevingsvisie.nl.

Ook in de periode dat de ontwerp Nota Ruimte formeel ter inzage ligt, organiseren we een webinar om een breed publiek van geïnteresseerden te informeren over de ontwerp Nota Ruimte.

Daarnaast willen we één of meerdere webinars laten volgen over actuele ontwikkelingen in relatie tot het traject om te komen tot de Nota Ruimte. We werken de precieze invulling nog nader uit.

5 Hoe op de hoogte blijven?

Tijdens het hele traject zijn we in contact met stakeholders en de omgeving. Wij houden u op verschillende manieren op de hoogte. Dat doen we met:

- De website Nota Ruimte (www.denationaleomgevingsvisie.nl). Hierop publiceren we (concept)documenten, nieuwsbrieven, adviezen van de Commissie m.e.r. en andere relevante informatie. De website is voor iedereen toegankelijk. Op de website staat ook hoe u met ons in contact kunt komen.

- De nieuwsbrief Ruimtelijke Ordening. Een digitale nieuwsbrief waarin we – ongeveer eens per kwartaal – ontwikkelingen delen rondom de Nota Ruimte en andere relevante beleidsvorming. Wilt u de nieuwsbrief ontvangen of hebt u vragen of ideeën voor de nieuwsbrief? Meldt u zich dan aan via de website.

- Sociale media, waar we zullen communiceren over belangrijke mijlpalen en ontwikkelingen.

- Kennisgevingen in de Staatscourant: een digitale krant waarin officiële bekendmakingen vanuit de overheid gepubliceerd worden. Hier leest u de aankondigingen van terinzagelegging van (concept)documenten en bijbehorende bijeenkomsten. Ook de definitieve documenten worden hier bekendgemaakt. Daarnaast willen we de kennisgevingen onder andere ook als advertentie publiceren in een landelijke krant.

- De zienswijzenprocedures vinden plaats via www.platformparticipatie.nl/notaruimte.

Hebt u een vraag, een idee of informatie die u met ons wilt delen? Bent u nog niet betrokken bij de Nota Ruimte en wilt u dat wel zijn? We horen het graag. Stuur een e-mail naar postbus-nationaleomgevingsvisie@minbzk.nl of een brief naar het volgende adres:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directoraat-generaal Ruimtelijke Ordening
Directie Ruimtelijk Beleid
Tav Afdeling Nota Ruimte
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Bijlage

Bijlage 1 | Samenhangende trajecten

Bij het opstellen van de Nota Ruimte maken wij onder andere gebruik van de uitkomsten van verschillende nationale programma's. Voor de programma's zijn aparte (besluitvormings)trajecten ingericht, elk met hun eigen dynamiek. Gaandeweg zullen al keuzes in beeld komen, en we zullen keuzes moeten maken. Zo ontstaat een cyclisch en interactief proces met de Nota Ruimte.

Nationale programma's

Veel van de ruimtelijke opgaven worden door diverse ministeries, IenW, EZK, LNV, OCW, VWS, BZK en Defensie, verder uitgewerkt in nationale programma's, elk met hun eigen besluitvormingstrajecten en doorlooptijden. Het gaat hierbij om opgaven op het gebied van bijvoorbeeld klimaat, energie, economische groei, steden, regio's en het landelijk gebied. De inzet is om de uitkomsten van de nationale programma's zoveel mogelijk te laten landen in de Nota Ruimte. De nationale programma's organiseren hun eigen participatietrajecten. Informatie over verschillende nationale programma's is te vinden op www.denationaleomgevingsvisie.nl.

NOVEX

Het programma NOVEX voert regie op basis van een goede interbestuurlijke samenwerking, met als concreet resultaat een gedeeld beeld van de opgaven, heldere voorwaarden en concrete uitvoeringsafspraken. Het programma heeft twee hoofdpijlers: regie per provincie en de gebiedsgerichte regie in NOVEX-gebieden. Provincies zijn in december 2022[6] gevraagd om eind 2023 een ruimtelijk voorstel in te dienen waarin de nationale ruimtelijke opgaven én de provinciale opgaven zijn ingepast. Het integraal ruimtelijk voorstel is de opmaat naar het ruimtelijk arrangement. In het ruimtelijk arrangement leggen Rijk en provincie wederkerige, bestuurlijke afspraken vast die nodig zijn voor de ruimtelijke inpassing en uitvoering van de nationale opgaven. Informatie over NOVEX is te vinden op www.denationaleomgevingsvisie.nl.

Mooi Nederland

In het programma Mooi Nederland ligt de nadruk op ruimtelijke kwaliteit, vanuit gebruikswaarde (praktisch te gebruiken), belevingswaarde (fijn om te verblijven) en toekomstwaarde (duurzaam ingericht). Doel: samen te komen tot een duurzaam, robuust en mooi Nederland, een land dat we met trots na kunnen laten aan de volgende generaties. We brengen keuzes in beeld voor een specifieke opgave en de consequenties daarvan op de ruimtelijke inrichting van Nederland en de andere ruimtelijke opgaven. Om deze vervolgens ook als bouwstenen te gebruiken voor meer integrale toekomstbeelden voor Nederland in 2030, 2050 en 2100. Informatie over Mooi Nederland is te vinden op www.denationaleomgevingsvisie.nl.

6 Kamerstuk vergaderjaar 2022-2023, 34 682, nr. 107

Dit is een uitgave van:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

www.minbzk.nl
www.denationaleomgevingsvisie.nl

September 2023